

Priručnik

za župne zajednice obitelji

Kako i zašto osnovati obiteljsku zajednicu u župi?

Što raditi u obiteljskoj zajednici?

©Ured za pastoral obitelji Zagrebačke nadbiskupije
Zagreb, 2014.

UVOD

»Dobro obitelji je dobro i Crkve. Želio bih istaknuti ono što sam tvrdio prije: Izgradnja svake pojedine kršćanske obitelji smješta se unutar veće obitelji Crkve, koja je podupire i nosi sa sobom. I obratno, Crkvu grade obitelji, male kućne crkve. Molimo Gospodina da obitelji budu uvijek više male Crkve, a crkvene zajednice da budu više obitelj!« (Benedikt XVI., Homilija na Hipodromu, 5. lipnja 2012.)

Bračno zajedništvo, utemeljeno u ljubavi i okrijepljeno sakramentom ženidbe, temelj je na kojemu se razvija i raste obitelj. Obitelj kao veliki Božji dar, obilježen Njegovim blagoslovom, mjesto je gdje se na najpotpuniji i najvelikodušniji način živi i uči zajedništvo, odgovornost, solidarnost, ljubav prema Bogu i čovjeku.

Poslanje kršćanske obitelji ne zaustavlja se na pragu obiteljskoga doma: radošću i ljepotom obiteljskoga života potrebno je bez prestanka oplemenjivati društvo, danas toliko izloženo utjecajima koji su sve manje u korist obitelji. Mnogim je obiteljima u suočavanju s brojnim izazovima potrebna podrška, razumijevanje i pomoć drugih obitelji koje žive slična iskustva i tragaju za istim odgovorima. Zato pred kršćanskim obiteljima stoji zadatak: »Koliko god vam je moguće, širite obiteljsko

Izgradnja svake pojedine kršćanske obitelji smješta se unutar veće obitelji Crkve, koja je podupire i nosi sa sobom. I obratno, Crkvu grade obitelji, male kućne crkve.

Benedikt XVI.

Koliko god vam je moguće, širite obiteljsko ozračje u sredinama u kojima živite i u društvu u kojemu djelujete. Budite povezani s drugim obiteljima: s obiteljima svojih prijatelja, s obiteljima u svome susjedstvu, s obiteljima u svojoj vjerničkoj, crkvenoj zajednici.

Josip kard. Bozanić

ozračje u sredinama u kojima živite i u društvu u kojemu djelujete. Budite povezani s drugim obiteljima: s obiteljima svojih prijatelja, s obiteljima u svome susjedstvu, s obiteljima u svojoj vjerničkoj, crkvenoj zajednici» (J. kard. Bozanić, Poruka obiteljima, Božić 2004.).

Upravo ta posebna uloga u međusobnom povezivanju kršćanskih obitelji u župnim zajednicama prepoznata je u zajednicama obitelji, koje su u našoj mjesnoj Crkvi jedna još uvijek relativno nova stvarnost. Prve obiteljske zajednice osnovane su u nekoliko zagrebačkih župa prije desetak godina, a proslava Prvoga nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji i pohod pape Benedikta XVI. Hrvatskoj u lipnju 2011. godine, bio je samo dodatni poticaj da se u mnogim župama diljem Hrvatske pokrene sličan oblik pastoralnoga rada s obiteljima. Mnogi prepoznaju vrijednosti zajedništva i povezanosti s obiteljima koje njeguju iste katoličke stavove o bračnome životu i načinu odgoja djece, a sve to kroz druženje, zajedničku molitvu, vjersku i stručnu formaciju, promicanje obiteljskih vrijednosti i dr. Obiteljske zajednice tako kroz raznovrsne projekte i programe s vremenom postaju pokretačima i nositeljima cjelokupnoga župnog obiteljskog pastoralna.

Činjenica je da u mnogim župama postoji potreba i želja za okupljanjima obitelji, ali nedostatak konkretnih smjernica, uputa i materijala koji bi župnicima i animatorima bili od velike pomoći, često predstavlja znakovitu prepreku u odgovoru na pitanje kako započeti i kako osnovati obiteljsku zajednicu, te što s njom raditi. I postojeće zajednice obitelji tragaju za novim idejama kako bi proširile i obogatile načine svoga djelovanja, pa se u tome nastojanju povezuju sa zajednicama obitelji drugih župa.

Ovaj Priručnik plod je zajedničkoga nastojanja Ureda za pastoral obitelji i postojećih zajednica obitelji župa Zagrebačke nadbiskupije, posebno onih s »s dužim stažem« djelovanja, a namijenjen je:

1. Postojećim župnim zajednicama obitelji (ŽZO);
2. Župnicima i vodstvu župnih zajednica obitelji koje su u fazi osnivanja ili će tek biti osnovane.

Priručnik daje konkretna usmjerenja i primjere iz prakse postojećih ŽZO, kao i neke praktične upute vezane uz osnivanje i djelovanje ŽZO.

Priručnik nije konačna i zatvorena cjelina. U budućnosti će se nadopunjavati novim iskustvima, dostignućima ili pitanjima od koristi za cijelu mrežu ŽZO.

Ured za pastoral obitelji
dr. sc. Vice John Batarelo, predstojnik

Mnogi prepoznaju vrijednosti zajedništva i povezanosti s obiteljima koje njeguju iste katoličke stavove o bračnome životu i načinu odgoja djece, a sve to kroz druženje, zajedničku molitvu, vjersku i stručnu formaciju, promicanje obiteljskih vrijednosti i dr. Obiteljske zajednice tako kroz raznovrsne projekte i programe s vremenom postaju pokretačima i nositeljima cjelokupnoga župnog obiteljskog pastoral.

1. Pojam ŽZO i potreba za njihovim osnivanjem

Često smo u svojim župama svjedoci pastoralnih aktivnosti vezanih uz različite grupacije, primjerice za djecu i mlade ili siromašne i starije (Caritas). Postoje i zborovi, molitvene i kreativne zajednice, ali nerijetko nedostaje pastoral obitelji ili, kako ih crkveni dokumenti nazivaju, »Crkve u malom«. Pastoral i aktivnost usmjerena prema obiteljima i ZA obitelji danas je izazov, budući da je suvremena obitelj često »rastrgana« u različitim smjerovima:

- sve veće i zahtjevnije profesionalne dužnosti bračnih parova (roditelja);
- kućanski poslovi;
- financijska pitanja;
- kupovina;
- briga za djecu;
- škole;
- domaća zadaća;
- izvanškolske aktivnosti (roditelji kao taxi-slужba);
- kasno lijevanje i rano buđenje;
- bolesti;
- stres;
- iscrpljenosti...

Pastoral i aktivnost usmjerena prema obiteljima i ZA obitelji danas je izazov, budući da je suvremena obitelj često »rastrgana« u različitim smjerovima

Upravljanje vremenom jedna je od vještina koju svaki roditelj jednostavno mora naučiti.

A koliko od toga dragocjenog vremena darujemo župi ili za župnu zajednicu? Je li dovoljno smatrati se aktivnom katoličkom obitelji ako »obavimo« nedjeljnu Misu i do iduće nedjelje ostaje-

»To je poziv nama vjernicima obiteljskim ljudima da se uključimo u život župe baveći se pitanjima koja su važna za obiteljski život danas, da se konkretno borimo protiv potrošačkoga mentaliteta, velikoga negativnog utjecaja masovnih medija, pasivizma i kritizerstva«.

»Cilj obiteljskih zajednica je da se kroz međusobno upoznavanje i druženje obitelji u župi, kroz zajedničku molitvu, programe i projekte supružnicima pomogne u izgradnji međusobnih odnosa te da se u cijeloj obitelji uspostavi dobra komunikacija među članovima«.

(Zajednica obitelji
Župe sv. Ivana op. i
ev., Zagreb-Utrina)

mo na tome? Jesmo li katolici na »radno vrijeme« (samo nedjeljna Misa) ili smo katolici, kršćani, vjernici snažno prožeti duhom Isusa Krista, osobe koje se daju ne samo u našim obiteljima, nego i za obitelj zvanu »Crkva«?

Suvremena katolička obitelj vapi za mirom, vremenom, odmorom i kvalitetnim druženjem između članova obitelji, ali i s drugima. A u tome se zapravo očituje duboka čežnja za Bogom, za smislom života, za otkrivanjem smisla na tisuće malih dnevnih žrtava.

Pastoral obitelji, konkretno ostvaren u ŽZO, mora odgovoriti na tu temeljnu potrebu suvremenog čovjeka za Bogom, a onda i na sve ostale konkretne i formacijske potrebe samih bračnih parova i njihovih obitelji. Pastoral obitelji mora odgovoriti na suvremene izazove i ponuditi okvir za pastoral s vjerničkim katoličkim obiteljima koje žele živjeti zajedništvo u Crkvi, konkretno u svojoj župi kao mjestu susreta, potpore i solidarnosti, mjestu gdje će se formirati za svetost.

1.1. Što je Župna zajednica obitelji?

U Direktoriju za obitelj Hrvatske biskupske konferencije iz 2002. godine određeno je da »u okviru župnoga pastoralnog vijeća treba dosljedno postojati odbor za brak i obitelj, koji vodi jedan bračni par sa svojim suradnicima. Oni će s jedne strane provoditi napatke Biskupijskoga ureda za pastoral braka i obitelji, ali će u isto vrijeme otkrivati potrebe i zahtjeve pastoralnoga djelovanja u vlastitoj župi« (str. 113).

Iskustva postojećih župnih obiteljskih zajednica u Zagrebačkoj nadbiskupiji, međutim, pokazuju kako odbor za brak i obitelj pri župnome pastoralnom vijeću nije dovoljan te da je pastoralnim

djelovanjem potrebno zahvatiti i u rad zajednice aktivno uključiti što veći broj obitelji.

ŽZO dio je župne zajednice, pastoralno je usmjerena i organizirana u župi u svrhu duhovne, crkveno-naučiteljske i stručne cjeloživotne formacije bračnih parova i obitelji te njihova međusobnoga povezivanja na župnoj i nadbiskupijskoj razini, s namjerom promicanja obiteljskih vrijednota sukladno nauku Katoličke Crkve.

1.2. Svrha, vizija i misija ŽZO

SVRHA - Duhovnost, vjerska i stručna formacija, međusobno povezivanje, promicanje obiteljskih vrijednosti najbolje se ostvaruje u zajedništvu više obitelji.

a. Duhovnost - postići svetost

Unutar ŽZO želimo postići osobnu svetost i svetost obitelji u župi - da Boga upoznamo, jedni druge ljubimo i tako stignemo u nebo. Želi se posvećenje, spasenje duša, rast u vjeri, evangelizacija i reevangelizacija svih ljudi. ŽZO moraju očitovati katoličku vjeru i vjeru u obitelj, te moraju biti zajednice molitve.

b. Formacija - upoznati obitelj

Težimo upoznati nauk crkvenoga Učiteljstva o obitelji, poticati cijeloživotno učenje i produbljivanje obiteljske tematike i problematike, te koordinirati svoje djelovanje sa stručnjacima (iz različitih struka) obogaćujući se iskustvima drugih bračnih parova.

c. Umrežavanje - stvarati zajedništvo

Jedan od ciljeva je i izgradnja međusobne solidarnosti, pomoć i podrška i u teškim i u lijepim trenucima života. ŽZO tako postaje mjestom raz-

Radi ujednačivanja pastoralne prakse i nazivlja, dobro je da župne zajednice obitelji (ŽZO) na župnoj razini koriste jedinstven naziv: *Zajednica obitelji župe* (ime zaštitnika župe i mjesto župe u kojoj djeluje). Primjerice: *Zajednica obitelji Župe Duha Svetoga, Zagreb-Jarun.*

»Drago nam je vidjeti da postoje obitelji koji imaju iste katoličke stavove u bračnome životu i načinu odgoja svoje djece. Ne osjećamo se više sami«.

(Zajednica obitelji
Župe Marije Pomoćnice,
Zagreb-Knežija)

»Drago nam je da se naša djeca druže s drugom djecom iz obitelji koje imaju isti sustav vrijednota kao i mi«.

(Zajednica obitelji
Župe sv. Pavla ap.,
Zagreb-Retkovec)

mjene iskustava te mjestom okrijepe i suživota obitelji s drugim obiteljima koje dijele iste ili slične vrijednote. Osobito je važno promicanje obiteljskih vrijednota i poticanje zajedništva, posebno roditelja i djece.

d. Služenje – kroz aktivnosti svjedočiti vjeru

ŽZO potiče na služenje zajednici – u župi, Crkvi, civilnome društvu. To je mjesto pripreme za društveni angažman, za svjedočenje vjere i »buđenje« neaktivnih i posrnulih vjernika. Funkcija je ŽZO da budu »kvasac«, da udružuju u »jato« kako bi se zajednički djelovalo u promicanju obiteljskih vrijednota. ŽZO, djelovanjem vjernika laika aktivnih u župnome (obiteljskome) pastoralu, trebaju biti primjer drugima.

VIZIJA - Predstavlja svijet kakvim ga vidimo i kakvim ga želimo.

Katolička obitelj
- hrvatska baština i budućnost.

MISIJA - Određuje ono što nam je činiti kao vjernicima, a posebno kao zajednicama obitelji koje djeluju u našim župama.

Radosno živjeti zajedništvo u Crkvi i društvu,
svjedočiti kršćanski brak i obitelj
te pružati uzajamnu potporu
u suočavanju s izazovima
suvremenoga načina života.

2. Osnivanje župnih zajednica obitelji

Za uspjeh svakoga važnog projekta od osobitog je značaja dobra priprema koja uključuje nekoliko koraka: identificiranje problema (analiziranje situacije), definiranje ciljne skupine (osoba kojima je projekt namijenjen), utvrđivanje ciljeva (što se projektom želi postići), utvrđivanje pokazatelja (njima se mjeri uspješnost projekta), određivanje aktivnosti (plan i program djelovanja), utvrđivanje metodologije (načini za provođenje aktivnosti).

Osnivanje obiteljske zajednice važan je projekt za pastoralno djelovanje župnih zajednica koje su pozvane biti mjesta zajedništva i rasta u vjeri, a na dobrobit obitelji. Zato ono treba biti osmišljeno, planirano i organizirano kako bi uistinu bilo zajedničko djelovanje obitelji u promicanju i življenju kršćanskih vrijednosti!

»Da ne budemo više anonimni župljani u klupama i anonimne obitelji u župi; da evangeliziramo u ime Isusa Krista«.

(Zajednica obitelji Župe Duha Svetoga, Zagreb-Jarun)

2.1. Kako započeti? – Kako pripremiti osnivanje ŽZO?

a. Proučite ovaj Priručnik za župne zajednice obitelji.

b. **Za vjernike laike koji se žele uključiti u ŽZO:** Uključite još jedan ili dva bračna para koji se slažu sa svrhom, vizijom i poslanjem ŽZO-a i koji su visoko motivirani za evangelizacijski rad u ŽZO. Stvorite jezgru članova, za početak razradite mali plan te razgovarajte sa župnikom.

Za župnike koji u svojim župama žele započeti s djelovanjem ŽZO: Za početak nađite dva do tri bračna para koji imaju evangelizacijske i druge značajke osobnosti opisane u točki 2.2. Pripremite plan rada.

Za uspjeh svakoga važnog projekta od osobitoga je značaja dobra priprema koja uključuje nekoliko koraka: identificiranje problema, definiranje ciljne skupine, utvrđivanje ciljeva, utvrđivanje pokazatelja, određivanje aktivnosti, utvrđivanje metodologije.

- c. Sastanite se neslužbeno (bračni parovi i župnik) i prodiskutirajte zašto želite obiteljsku zajednicu i koje su potrebe obitelji u vašoj župi.
- d. Pozovite Ured za pastoral obitelji da održi uvodno predavanje i svjedočenje bračnih parova iz već postojećih obiteljskih zajednica.
- e. Na uvodno predavanje pozovite bračne parove zainteresirane za osnivanje župne obiteljske zajednice (prikupite njihove kontakte i uvijek stvarajte i proširujte bazu podataka bračnih parova i obitelji). Dogovorite datum i vrijeme formiranja župne obiteljske zajednice te na taj sastanak pozovite sve zainteresirane obitelji.
- f. U međuvremenu, neka dva do pet bračnih parova naprave nacrt plana rada za prvih šest mjeseci, a koji neka se temelji na tri stupa djelovanja obiteljskih zajednica (točka 4.1.).
- g. Na prvom susretu svih zainteresiranih obitelji, između članova ŽZO, formirajte Odbor ŽZO, na prijedlog župnika ili odgovornih bračnih parova (točka b.). Neke se članovima ŽZO na tome istom sastanku predstavi plan rada za prvih šest mjeseci (točka f.) te zajednički usvoji (uz moguće izmjene i nadopune).

2.2. Kakav bi trebao biti profil članova Odbora ŽZO?

U prvome redu - članovi Odbora ŽZO trebali bi biti **EVANGELIZATORI**.

»Evangeliziranje je prenošenje Kristove ljubavi drugima preko vjere ispovjeđene i posvjedočene riječju, djelovanjem i cijelim načinom života. Štoviše, u svjetlu vjere moglo bi se točnije reći da sam Krist evangelizira preko svoju učenika, u onoj mjeri u kojoj oni sami žive zajedništvo s Njim, dijele

njegovu žarku ljubav za sve ljude, postaju njegovi suradnici u ljudskome razvoju u povijesti i za vječno spasenje s one strane povijesti.

Konkretno i u pravome smislu evangelizira

- ne tek jednostavno pošten čovjek,
- ne krštenik koji se udaljio od Crkve,
- ne praktični vjernik konformist u odnosu prema svijetu,

već samo kršćanin koji živi duhovnost, to jest onaj koji ima iskustvo iskrenoga i životnoga odnosa s Kristom (slušanje Riječi, euharistija, molitva, trajno obraćenje) i koji od Krista prima 'više' nade, istine, snage i radosti kako bi preuzeo teret drugih i nosio križ.

Analogno, evangelizira

- ne ona obitelj koja je jednostavno dobra i društveno ugledna,
- ne ona obitelj praktičnih vjernika, a opet usklađena s modelima sekulariziranoga života,

nego obitelj koja je zauzeta na ozbiljnom duhovnom putu i koja je svjesna svoje misionarske odgovornosti» (Papinsko vijeće za obitelji, 2010.)

Ostale poželjne značajke osobnosti članova Odbora ŽZO-a:

- dobre komunikacijske vještine;
- dobre organizacijske sposobnosti;
- empatija;
- smisao i ljubav za služenje;
- osnovna računalna pismenost (služenje e-mailom).

Evangeliziranje je prenošenje Kristove ljubavi drugima preko vjere ispovjedene i posvjedočene riječju, djelovanjem i cijelim načinom života.

2.3. Koja je ciljana skupina djelovanja obiteljskih zajednica?

Mnoge obitelji žive u »posebnim situacijama« i župa je u takvim situacijama pozvana očitovati se kao zajednica u pravome smislu riječi suočavajući se na konkretan način s problemima koji pogađaju današnje obitelji.

Obiteljska zajednica nipošto nije zatvorena skupina, već zajednica otvorena svim obiteljima, svakoj životnoj obiteljskoj situaciji i potrebama. Mnoge obitelji žive u »posebnim situacijama« i župa je u takvim situacijama pozvana očitovati se kao zajednica u pravome smislu riječi suočavajući se na konkretan način s problemima koji pogađaju današnje obitelji.

Tako uz obitelji i bračne parove koji koliko toliko žive u »redovitim situacijama«, obiteljska zajednica posvećuje i u svoje djelovanje uključuje:

- mlade bračne parove i mlade obitelji;
- obitelji s više djece;
- obitelji sa samohranim roditeljem, posebno one gdje je jedan roditelj preminuo;
- obitelji s rastavljenim roditeljima;
- obitelji s bolesnim članovima, a posebno s djecom s teškoćama u razvoju;
- obitelji prognane iz njihovih domova, kao i doseljene obitelji;
- obitelji u kojima vlada nasilje i preljub, ovisnost o drogama, alkoholu ili kocki, obitelji u kojima je jedan roditelj zatvorenik... i dr.

3. Ustrojstvo i vođenje ŽZO

Programiranje i učinkovito djelovanje svake zajednice, pa tako i obiteljske, u bitnome dijelu ovisi o ustrojstvu i načinu vođenja zajednice. Pri tome, važno mjesto pripada animatorima, tj. osobama zaduženima za pokretanje, sudjelovanje i provođenje inicijativa, aktivnosti i raznih projekata.

Za djelovanje župne zajednice obitelji odgovornost zajednički snose Odbor ŽZO i župnik kao duhovni voditelj zajednice.

3.1. Odbor ŽZO

Na čelu ŽZO nalazi se Odbor sastavljen od nekoliko bračnih parova. Radi učinkovitoga djelovanja njihov broj neka ne bude manji od tri, a ni veći od sedam bračnih parova.

U Odboru su među bračnim parovima raspoređene sljedeće funkcije:

- bračni par voditelji,
- bračni par zamjenici voditelja,
- bračni par tajnici.
- Odborom predsjedava bračni par voditelji.

Za djelovanje župne zajednice obitelji odgovornost zajednički snose Odbor ŽZO i župnik kao duhovni voditelj zajednice.

3.1.1. Izbor članova Odbora ŽZO

Članove Odbora biraju svi članovi ŽZO na svo- me prvom sastanku (točka 2.1.g). Bilo bi dobro „rotiranje“ obitelji koje su u Odboru, tako da kroz nekoliko godina, ovisno o broju uključenih obite- lji, sve obitelji prođu kroz tijela koja organiziraju i rukovode životom i djelovanjem ŽZO.

Nositelje pojedinih funkcija u samome Odboru biraju članovi Odbora tajnim glasovanjem većine članova Odbora, a potvrđuje ih župnik. Parovi se

Nositelje pojedinih funkcija u samome Odboru biraju članovi Odbora tajnim glasovanjem većine članova Odbora, a potvrđuje ih župnik. Parovi se za pojedine funkcije mogu kandidirati sami ili ih predlažu ostali članovi Odbora.

za pojedine funkcije mogu kandidirati sami ili ih predlažu ostali članovi Odbora.

Nakon izbora, bračni par – voditelji svoje podatke pismeno, u što kraćem roku (15 dana), dostavljaju Uredu za pastoral obitelji, koji će tada novu zajednicu i voditelje Odbora uvrstiti u službeni registar ŽZO te s njima dalje kontaktirati.

3.1.2. Za što je odgovoran Odbor ŽZO?

Odbor ŽZO-a odgovoran je za:

- izradu godišnjega plana rada zajednice;
- pripremanje redovitih duhovnih sadržaja i aktivnosti zajednice;
- održavanje mjesečnih formacijskih susreta zajednice;
- organizaciju druženja;
- uključivanje obitelji u planirane aktivnosti;
- stvaranje baze podataka obitelji u župi;
- provedbu smjernica i uputa Ureda za pastoral obitelji.

3.1.3. Rad Odbora ŽZO

- Radi sustavnosti u radu i boljega planiranja aktivnosti, Odbor ŽZO redovite sjednice održava najmanje jednom mjesečno, a saziva ih bračni par – voditelji ili, zbog njihove opravdane spriječenosti, bračni par – zamjenici.
- Poželjno je da župnik prisustvuje sjednicama Odbora.
- Svaka sjednica započinje molitvom, duhovnom misli ili Božjom riječi.

- d. O sjednicama se sastavlja zapisnik, kojega se usvaja glasovanjem i kojega voditelj dostavlja župniku na znanje.
- e. Odbor ŽZO može na svoje sastanke pozvati i vanjske suradnike kad je to potrebno radi objašnjenja stručnih pitanja, formiranja članova i provođenja drugih zadataka.
- f. Moguće troškove ŽZO, osobito nagrade vanjskim suradnicima za programe duhovne, crkveno-naučiteljske i stručne cjeloživotne formacije snosi župa.
- g. Uredu za pastoral obitelji Odbor ŽZO dostavlja i godišnji izvještaj o radu ŽZO, kako bi se mogla izmijeniti iskustva, usvojiti ideje drugih zajednica i zajednički djelovati u jačanju obiteljskoga pastora.

3.2. Župnik: promicatelj zajednice i duhovni voditelj

ŽZO su izvorni laički apostolat i predvode ih bračni parovi. Istovremeno, župnici mogu inicirati odnosno dati suglasnost za početak djelovanja zajednice u župi. Prije svega, župnik (ili od njega deleigirani svećenik) je posebno prisutan kao duhovni voditelj ŽZO, ali i kao promicatelj rada i uključivanja ostalih obitelji u zajednicu.

ŽZO su izvorni laički apostolat i predvode ih bračni parovi. Istovremeno, župnici mogu inicirati odnosno dati suglasnost za početak djelovanja zajednice u župi.

4. Djelovanje ŽZO

Iz iskustva postojećih obiteljskih zajednica u Zagrebačkoj nadbiskupiji vidljivo je da se organizacija djelovanja, učestalost i načini održavanja susreta, kao i same aktivnosti razlikuju od zajednice do zajednice, s tim da se sav taj rad temelji na tri uzajamno povezane sastavnice: duhovni i molitveni život, stručna formacija o bračnim i obiteljskim temama, zajedničko druženje s ciljem međusobnoga povezivanja obitelji.

Djelovanje ŽZO: duhovni i molitveni život, stručna formacija o bračnim i obiteljskim temama, zajedničko druženje s ciljem međusobnoga povezivanja obitelji.

4.1. Tri stupa obiteljskih zajednica (molitva; formacija; druženje)

1. MOLITVA/DUHOVNOST - Prvi i najvažniji stup obiteljske zajednice jest molitva, odnosno duhovni život. Važno je u obitelj vratiti molitvu, kao i produbljavati osobnu i obiteljsku duhovnost. Važno je također usmjeriti pogled prema Bogu i slušati što nam On ima poručiti te tražiti Njegovu volju. Obitelji mogu stvoriti živa molitvena duhovna središta u našim župama, a župa će tako sjati i biti prepoznatljiva u našem gradu, u „kvartu“, kao mjesto gdje roditelji, djeca, mladi i stariji mogu pronaći utočište pored živoga Krista. Krist nam se svakodnevno pokazuje kroz Euharistiju, toliko se ponizio da je stalno „zatvoren“ i za nas prisutan u svetohraništima naših crkava.

2. FORMACIJA - Tragične su rastave brakova, kao što su tragični i brakovi u kojima nema više ljubavi i komunikacije. Naša djeca nose traume, jer nismo s njima znali razgovarati ili jer nismo razumjeli razdoblja života kroz koja prolaze. Često nesvjesno sudjelujemo u stvaranju krive i možda zlobne percepcije majke Crkve, jer jednostavno ne znamo drukčije ili imamo polovične informacije i znanje o crkvenome nauku o socijalnim temama

ili moralu. Mnogo ulažemo u svoje stručno i profesionalno usavršavanje, a pitanje je koliko ulažemo u svoj bračni i obiteljski život. Uvijek valja raditi na odnosima da ne upadnemo u stanje entropije (raspadanja u sebi) i dopustimo da ljubav iščezne.

3. DRUŽENJE / UMREŽAVANJE - Osobno upoznavanje načina je na koji možemo razbiti strah i atomiziranost samih vjernika. Svaki od navedenih načina to omogućava, osobito radionice. Ali uz radni dio mora postojati i neformalno druženje - uz grickalice i sok, i sl. Ljudi se otvaraju u sigurnoj atmosferi koja stvara povjerenje i rađa prijateljstvima i kumstvom. Kroz neformalno druženje naviru nove ideje, planovi, akcije, sve ono što se izgubilo u suvremenome društvu.

4.2. Koje aktivnosti i kada?

Svaki stup obiteljskih zajednica moguće je ostvariti kroz različite mogućnosti. Evo nekoliko primjera:

1. Molitveno-duhovni sadržaji:

- što češće sudjelovanje na euharistijskim slavljinama tijekom tjedna;
- obiteljsko predvođenje dnevne krunice u župi ili posebno moljenje krunice na koju su pozvane obitelji;
- klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom barem jednom tjedno – uz molitvenu animaciju ili u tišini (važno je i uz animaciju ostaviti dovoljno vremena za tišinu);
- predvođenje križnoga puta u vremenu korizme;

Ljudi se otvaraju u sigurnoj atmosferi koja stvara povjerenje i rađa prijateljstvima i kumstvom. Kroz neformalno druženje naviru nove ideje, planovi, akcije, sve ono što se izgubilo u suvremenome društvu.

Molitveno-duhovni
sadržaji

Formacijski sadržaji

- jedna misa tijekom tjedna ili mjesečno na kojoj roditelji mole za svoju djecu;
- duhovne vježbe i obnove, posebno u vremenu Došašća i Korizme (pozvati vanjske svećenike koji mogu održati duhovnu obnovu ili jednu meditaciju);
- pozvati svećenika za održavanje duhovne obnove i/ili meditacije o tome kako i zašto moliti;
- hodočašća;
- promicanje obiteljske molitve kod kuće.

2. Formacijski sadržaji:

Ovo veliko područje može se podijeliti na četiri manje cjeline.

1. Crkveno-učiteljski

- crkveni dokumenti i nauk o braku i obitelji
- teološko utemeljenje braka i obitelji
- teološki govor o bračnoj seksualnosti

2. Kultura života naspram kulture smrti

- otvorenost za život nasuprot pobačaja
- prirodno planiranje obitelji nasuprot kontracepcijskoga mentaliteta
- brak nasuprot kohabitaciji
- čistoća nasuprot seksualiziranosti
- brak kao zajednica muškarca i žene nasuprot istospolnih zajednica
- brak bez djece nasuprot umjetnoj oplodnji
- prirodna starost i smrt nasuprot eutanaziji

3. Bračna ljubav

- sličnosti i različitosti muškarca i žene
- bračna komunikacija

- ljubav kao svakodnevna odluka
- Bog, sakrament ženidbe i bračni parovi
- služenje i sebedarje

4. Djeca i obitelj

- faze dječjega rasta i razvoja
- komunikacija roditelja s djecom
- zajednička obiteljska vizija i smjer naspram utjecaja masovnih medija i suvremene kulture
- obitelj kao prvi izbor

5. Druženje – umrežavanje

- nakon svake radionice ili predavanja pripremiti sok i grickalice;
- izvan župe izlet, piknik, roštilj i sl.;
- održati radionicu negdje izvan mjesta/ grada boravka;
- zajedničko hodočašće;
- oglasna ploča preko koje obitelji ili članovi obitelji iz župe traže pomoć ili nude svoje usluge;
- voditelji Odbora imaju zadatak povezivati obitelji i pomagati im u konkretnim problemima;
- zajednički susreti s obiteljskim zajednicama iz drugih župa;
- stvoriti bazu podataka s e-mail adresama što više obitelji u župi te zajednički djelovati u društvu kada se pojave antiobiteljski stavovi, zakoni ili javne izjave, pri čemu je poželjna uska suradnja s Uredom za pastoral obitelji

Crkveno-učiteljski sadržaji

Kultura života naspram kulture smrti

Bračna ljubav

Djeca i obitelj

Druženje - umrežavanje

4.3. Primjeri dobre prakse

Iskustva i rezultati djelovanja nekoliko obiteljskih zajednica koje već djeluju na području Zagrebačke nadbiskupije: radionice, predavanja, duhovne obnove, hodočašća, izleti, pomoć u rješavanju problema...

Zajednica obitelji Župe Dobroga Pastira, Brestje

Uvjereni smo da samo zajedničkim nastupom i međusobnim pomažanjem možemo položaj obitelji promijeniti na bolje. Zato podržavamo i potičemo i druge da se pridruže.

Obiteljska zajednica župe Dobroga Pastira, Brestje osnovana je u ožujku 2007. godine, na inicijativu nekoliko bračnih parova. Župnik je poslao pismo na adresu tisuću obitelji da se odazovu na susret u župnoj crkvi. Odazvalo se 500 obitelji. Tema predavanja bila je Odgoj djece u suvremenoj svijetu – stanje i perspektive. Cilj ovoga susreta i nekoliko idućih bilo je potaknuti bračne parove da se uključe u pastoral obitelji naše župe.

Bez obzira na veliki odaziv prvome susretu, okupila se manja skupina obitelji koje bi redovitim susretima i organiziranim djelovanjem trebale postati čvrsti temelj i jezgra oko koje će se postupno širiti i izgrađivati obiteljska zajednica naše župe. Zajednica je zaživila, pa se do danas redovito okuplja svakoga prvog petka u mjesecu. Susret započinje klanjanjem pred Presvetim Oltarskim Sakramentom i svetom misom, a poslije mise susret se nastavlja u dvorani. Obično jedan bračni par priredi radionicu ili kratki meditativni tekst, a nakon toga nastavlja se druženje uz okrjepu i razgovor. Istovremeno i djeca imaju svoj program. Redovito dovodimo i predavače: teologe duhovnike, stručnjake na području obiteljske i bračne tematike, odgoja djece, komunikacije. Početkom školske godine organiziramo jednodnevnu du-

hovnu obnovu izvan župe, a u proljeće izlet i hodočašća. Cilj zajednice je duhovni rast obitelji u vjeri, svjedočenje obitelji i roditelja zajednici i djece, promicanje obiteljskih vrjednota u društvu koje nas okružuje, druženje među obiteljima i razmjena iskustava u rješavanju problema u svjetlu naše svete vjere, unaprijeđenje komunikacije među obiteljima, unaprijeđenje komunikacije među supružnicima te unaprijeđenje komunikacije roditelja i djece, međusobno pomaganje i solidarnost. Izdali smo više letaka kojima potičemo i ohrabrujemo obitelji na njihovome putu. Sav naš dosadašnji rad objedinili smo u knjižici: "Obitelj u Kristu".

Sam program i način rada zajednički dogovaramo u zajednici. Zagovornik i poticatelj za daljnji rad zajednice je župnik. Koordinator zajednice je jedan bračni par.

Rado se odazivamo svim pozivima i inicijativama Ureda za pastoral obitelji Zagrebačke nadbiskupije koji organizira godišnje susrete svih zajednica obitelji, gdje se međusobno upoznajemo i dogovaramo zajedničko djelovanje.

Uvjereni smo da samo zajedničkim nastupom i međusobnim pomaganjem možemo položaj obitelji promijeniti na bolje. Zato podržavamo i potičemo i druge da se pridruže. Dobra prigoda i poticaj je bio dolazak pape Benedikta XVI. našoj domovini. U samoj župi duhovnu pripravu organizirali smo u dva dijela. U obitelji kroz molitvu desetice krunice i molitve za obitelj, te u župi zajedničkom molitvom krunice, klanjanjem pred Presvetim na nakanu za Svetoga Oca i dr.

Sam program i način rada zajednički dogovaramo u zajednici. Zagovornik i poticatelj za daljnji rad zajednice je župnik. Koordinator zajednice je jedan bračni par.

Zajednica obitelji Župe bl. Alojzija Stepinca, Velika Gorica

Osim samih susreta, vrijednost ove zajednica je i u većoj povezanosti među samim obiteljima, ali i vezom između obitelji i župe kojoj pripadamo.

Tijekom 2011. godine župa bl. Alojzija Stepinca u Velikoj Gorici obilježila je Godinu obitelji inicijativama koje će se nastaviti i kroz nadolazeće razdoblje. Početkom godine pokrenuta je župna obiteljska zajednica. Bračni parovi koji se okupljaju na zajedničko druženje, razgovor i molitvu izmjenjuju vrijedna iskustva o temama obitelji, odgoja i bračnoga života, dok s djecom istovremeno rade animatori na odvojenim radionicama.

Osim samih susreta, vrijednost ove zajednica je i u većoj povezanosti među samim obiteljima, ali i vezom između obitelji i župe kojoj pripadamo. Drugu veliku inicijativu za obitelji naše župe pokrenuo je župnik. Svi bračni parovi naše župe koji su ove godine napunili 10., 15., 20., ... bračnu obljetnicu pozvani su na proslavu i obnovu svojih bračnih zavjeta. Slavlje je započeto svečanom Euharistijom, a nastavljeno je kroz druženje.

Odaziv je bio velik, a reakcije više nego pozitivne. Ovo nije bio jednokratni događaj, već će se nastaviti svake godine, točnije svake prve subote u lipnju, kao trajna uspomena na dolazak Svetoga Oca Benedikta XVI. u Hrvatsku te prilika da se obitelji okupe u duhu ljubavi, prijateljstva i zajedništva sa svojom župom.

Zajednica obitelji Župe Duha Svetoga, Zagreb-Jarun

Od kada djeluje obiteljska zajednica u našoj župi najjednostavnije rečeno upoznajemo druge obitelji u župi koje prije nismo znali ili smo se mož-

da površinski pozdravljali. Postajemo prijatelji i zajednički smo počeli djelovati u župi. Svaki utorak nakon večernje Svete Mise ostajemo nekoliko sati u tihom klanjanju i molitvi pred izloženim Presvetim Oltarskim Sakramentom s nakanom za naše obitelji, svećenike i Crkvu. Prije velikih blagdana imamo 24-satno klanjanje, s time da jedna obitelj 'dežura' jedan određeni sat. Odaziv je velik.

Zajednica obitelji Župe sv. Pavla ap., Zagreb-Retkovec

Na predsinodskim raspravama tijekom 2006. godine u našoj je župi u više navrata naglašena potreba osmišljavanja konkretnih sadržaja za obitelji. Mnogi su poželjeli imati u župi zajednicu koja bi svojim načinom djelovanja poticala, podržavala i nudila sadržaje koji su potrebni da bi hod svake obitelji bio uspješniji, sadržajniji i svetiji. Na prijedlog župnika osnovan je Odbor od nekoliko bračnih parova sa zadatkom osmisliti aktivnosti i način rada obiteljske zajednice. Obiteljska zajednica započela je s djelovanjem krajem iste godine, a nakon što smo prikupili iskustva obiteljske zajednice sa Knežije. Ubrzo smo shvatili da nijedna zajednica ne može biti „kopija“ neke druge već postojeće. Iako smo pokušavali „primjenjivati“ metode drugih, raditi na razne načine i kroz razne akcije, ipak smo „pronašli“ svoj put - mjesečno okupljanje na „razgovor“ o unaprijed odabranoj i oglašenoj temi, pokazalo se kao forma koja najviše privlači župljane.

Redovito mjesečno okupljanje članova Zajednice započinje molitvom koju vodi svećenik, nastavlja se kratkim uvodnim izlaganjem ili svjedočan-

Od kada djeluje obiteljska zajednica u našoj župi najjednostavnije rečeno upoznajemo druge obitelji u župi koje prije nismo znali ili smo se možda površinski pozdravljali. Postajemo prijatelji i zajednički smo počeli djelovati u župi.

Iako smo pokušavali „primjenjivati“ metode drugih, raditi na razne načine i kroz razne akcije, ipak smo „pronašli“ svoj put - mjesečno okupljanje na „razgovor“ o unaprijed odabranoj i oglašenoj temi, pokazalo kao forma koja najviše privlači župljane.

stvom vezanim uz sadržaj odabrane teme susreta, a potom slijedi prisni „obiteljski“ razgovor u kojem svatko može iznijeti svoje mišljenje, iskustva, bojazni, želje, pitanja i tako pronaći podršku za život u skladu s kršćanskim obiteljskim vrijednostima. Susret završava izborom teme slijedećega susreta, dogovorom o konkretnim pastoralnim aktivnostima tijekom mjeseca, molitvom i svećeničkim blagoslovom. Primjeri nekih tema: obitelj i mediji, svećeničko zvanje u obitelji, obitelj i internet, odgovorno roditeljstvo, utjecaj „liberalnog“ društva na kršćansku obitelj, važnost razgovora u obitelji, kako uskladiti prezaposlenost i obiteljske potrebe. Osim toga, ovakvo redovito mjesečno okupljanje često je i prilika da se uz malu „gozbu“ proslavi nečija godišnjica braka, rođendan ili neki obiteljski ili privatni uspjeh. U ovoj vrsti druženja sudjeluju samo bračni parovi. Iako je u nekoliko navrata bilo govora o potrebi okupljanja čitavih obitelji, zbog niza razloga (nedostatak prostora, različita dob djece, paralelno održavanje susreta drugih župnih zajednica u kojima većina djece i sudjeluje...) takva je zamisao naposljetku odbačena.

Drugi osnovni način na koji djeluje naša Zajednica je organiziranje tribina za sve zainteresirane vjernike i to nekoliko puta godišnje, a na kojima sudjeluju gosti predavači, svećenici ili laici. Osim toga, Zajednica vrlo aktivno sudjeluje u duhovnom životu župe: predmoljenjem krunice u svibnju i listopadu, te križnoga puta u korizmi. Valja spomenuti i duhovne obnove (npr. adventske) za obitelji župe, kao i razne akcije u svrhu poticanja zajedničke molitve u obiteljima naše župe. Zajednica pomaže župniku pri organizaciji drugih žu-

pnih aktivnosti, slavlja (proštenje, proslava mlade mise ...), obilježavanje Dana života, Dana očeva, Majčinog dana. Papin pohod Hrvatskoj potaknuto nas je i na pokretanje molitvene akcije „Petrova straža“ koju je preuzeo i doradio Forum obiteljskih zajednica, te proširio po Hrvatskoj. Nakon Papi-nog odlaska na nakanu duhovne obnove naših obitelji pod geslom „Zajedno u Kristu“ započeli smo u župi klanjanje pred Presvetim na način da svakoga dana druga obitelj dolazi u crkvu i najmanje 15 minuta ostaje u osobnom klanjanju, a o čemu se redovito vodi evidencija.

Zajednica obitelji Župe sv. Ivana ap. i ev., Zagreb-Utrina

U novim gradskim naseljima, pogotovo onima u koja je u kratkome vremenu doseljen veći broj ljudi, vrlo je česta pojava da se ljudi međusobno ne poznaju, iako žive u istoj zgradi. Do osnivanja obiteljske zajednice u našoj župi, barem za obitelji koje su u nju uključene, vrijedilo je isto. Sada poznajemo mnoge obitelji u našoj župi, i one nas, te međusobno surađujemo po mnogostvari.

U današnjem je vremenu jak negativan utjecaj na tradicionalne vrijednosti, pa i na odnose u obitelji i u župnoj zajednici. Kroz povezanost s drugim obiteljima koje dijele iste vrijednosti, shvaćamo da nismo sami, nebitni pojedinci, već nas se takvima želi napraviti. Djelujući zajedno, možemo i utjecati na negativne procese razaranja tradicionalnih, kršćanskih vrijednosti, pa i promicati ih u krugu u kojemu živimo i radimo.

Kroz povezanost s drugim obiteljima koje dijele iste vrijednosti, shvaćamo da nismo sami, nebitni pojedinci, već nas se takvima želi napraviti. Djelujući zajedno, možemo i utjecati na negativne procese razaranja tradicionalnih, kršćanskih vrijednosti, pa i promicati ih u krugu u kojemu živimo i radimo.

Obiteljska zajednica nam omogućuje i osobni i zajednički rast u vjeri. Zajedničke molitve na različite nakane, osim svojega pravilnog odnosa prema našem Stvoritelju, čine nas socijalno osjetljivijima i omogućuju nam spoznavanje načina na koji mi, odnosno ja sam, možemo djelovati na boljitak sviju nas.

Također, naša djeca, u međusobnome druženju, vide da mi nismo nekakvi čudaci i zaostali tipovi, već promičemo zdrave, obiteljske, kršćanske vrijednote i da takvih obitelji ima više. Odrastanje u takvim uvjetima ima značajan utjecaj na formiranje stavova i shvaćanja naše djece.

Suradujući u različitim aktivnostima u župi, prihvaćamo našu odgovornost za rast i razvoj naše župne zajednice. Izgrađujući nju, izgrađujemo i sebe. To je vrlo jednostavan, ali efikasan način razvoja pojedinca i zajednice. Isto se odnosi i na različite programe i aktivnosti koje se u župi provode.

I posljednje, ali nipošto ne najmanje važno, čak štoviše, obiteljska zajednica nam omogućuje i osobni i zajednički rast u vjeri. Zajedničke molitve na različite nakane, osim svojega pravilnog odnosa prema našem Stvoritelju, čine nas socijalno osjetljivijima i omogućuju nam spoznavanje načina na koji mi, odnosno ja sam, možemo djelovati na boljitak sviju nas.

5. Pomoć i stručni materijali

Komu se javiti ako imate problema ili pitanja?

- Uredu za pastoral obitelji

Stručni materijali i stručnjaci iz različitih područja

Ured za pastoral obitelji može ponuditi i stručne materijale za radionice. Za sada, to su:

- Mozaik obiteljskih prava, katehetske radionice na temelju Povelje o pravima obitelji Svete Stolice (15 radionica)
- Različite radionice koje vode parovi iz postojećih obiteljskih zajednica ili obiteljskih udruga (vidi www.bona.hr)
- Dokumenti crkvenoga učiteljstva i Svetoga Oca o obiteljskoj tematici

Ured za pastoral obitelji nudi i niz predavanja i radionica koje se mogu održati u vašemu arhiđakonatu ili dekanatu. Metodologija je sljedeća: okrugli stol s do tri govornika (svaki govornik govori pola sata), nakon čega slijede konkretna pitanja, odnosno mogućnost nastavka rada u radionicama. Na kraju se daju informacije i upute (s kime dalje razgovarati). Za sada su ponuđene sljedeće teme:

1. Brak i obitelj danas - nestanak braka i obitelji u 21. stoljeću?

- teološki/antropološki: čovjekov smisao za Boga i za druge
- sociološki: što se dogodilo, gdje su ona dobra stara vremena?

Ured za pastoral obitelji nudi i niz predavanja i radionica koje se mogu održati u vašemu arhiđakonatu ili dekanatu.

1. Brak i obitelj danas - nestanak braka i obitelji u 21. stoljeću?

2. Moderno dostignuće - brakovi bez komunikacije i djeca bez nadzora?

3. Otvorenost za ljubav i život - katolička seksualnost puna radosti i sreće

4. Bioetička pitanja danas: pobačaj/fetus jednak odrezanom noktu? Umjetna oplodnja - zašto NE?

2. Moderno dostignuće - brakovi bez komunikacije i djeca bez nadzora?

- komunikacija u brakovima, različitost muškarca i žene, pet jezika ljubavi
- djeca, vjera i Internet - gdje je roditeljski autoritet?

3. Otvorenost za ljubav i život - katolička seksualnost puna radosti i sreće

- teološki: učenje o seksualnosti »na baušte-li« i kontracepcijski mentalitet
- prirodno planiranje obitelji

4. Bioetička pitanja danas: pobačaj/fetus jednak odrezanom noktu? Umjetna oplodnja - zašto NE?

- teološki: jesmo li postali mali bogovi?
- medicinski: znanstveno stajalište o početku ljudskoga života
- alternative umjetnoj oplodnji

6. Zajedničko djelovanje na području Zagrebačke nadbiskupije

S ciljem bolje koordinacije i zajedničkoga pastoralnog djelovanja župnih zajednica obitelji Ured za pastoral obitelji promiče umrežavanje obiteljskih zajednica međusobno i njihovo povezivanje s Uredom. Kako se ne bi događalo da mnoge dobre inicijative, projekti i događanja koje organiziraju jedni prođu bez saznanja drugih, važno je pravovremeno informiranje i zajedničko djelovanje na svim razinama, pri čemu se poseban naglasak stavlja na obilježavanje tzv. obiteljskih dana i klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom.

I. obilježavanje važnih OBITELJSKIH DANA

Važno je da obiteljske zajednice proslave sljedeće dane, za koje dobivaju upute i materije od Ureda za pastoral obitelji, a imaju mogućnost svoje prijedloge i ideje i same uputiti Uredu:

- Dan života – prva nedjelja u veljači
- Svjetski dan braka – druga nedjelja u veljači
- Dan očeva – 19. ožujka
- Dan nerođenoga djeteta – 25. ožujka
- Majčin dan – druga nedjelja u svibnju
- Međunarodni dan obitelji – 15. svibnja
- godišnji susret župnih zajednica obitelji – lipanj

II. mjesečni formacijski susreti te godišnji susreti župnih obiteljskih zajednica

Ured za pastoral obitelji nudi mjesečne formacijske susrete te godišnji veliki skup svih obiteljskih zajednica na području Nadbiskupije.

Kako se ne bi događalo da mnoge dobre inicijative, projekti i događanja koje organiziraju jedni prođu bez saznanja drugih, važno je pravovremeno informiranje i zajedničko djelovanje na svim razinama, pri čemu se poseban naglasak stavlja na obilježavanje tzv. obiteljskih dana i klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom.

I. obilježavanje
važnih **OBITELJSKIH**
DANA

II. mjesečni formacij-
ski susreti te godišnji
susreti župnih obi-
teljskih zajednica

III. klanjanje pred
Presvetim Oltarskim
Sakramentom

III. klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom

Bilo bi dobro da kao znak zajedničke poveza-
nosti svih ŽŽO u Nadbiskupiji, svaka ŽŽO u svo-
joj župi pokrene tjedno barem jedan sat klanjanja
pred Presvetim Oltarskim Sakramentom.

IV. postojeće zajednice obitelji u župama (ažurira se preko internetske stranice:

www.zg-nadbiskupija.hr pod rubrikom Pastoral
obitelji)

V. dodatne, korisne informacije, literatura i materijali za rad s obiteljskim zajednicama mogu se preuzeti i na mrežnim stranicama:

(biti će još linkova...)

- Hrvatska zajednica bračnih susreta:
<http://www.hzbs.hr>
- Udruga Obiteljsko obogaćivanje: [http://
www.obiteljskoobogacivanje.com](http://www.obiteljskoobogacivanje.com)
- <http://www.bitno.net/kategorija/obitelj/>